

FRÅGOR FÖR DAGEN

Trafikdöden ökar över hela världen men minskar i USA

Antalet trafikolyckor med dödlig utgång fortsätter att öka över hela världen med undantag av Förenta staterna, där tendensen är den motsatta, framgår det av en rapport från Världshälsoorganisationen. Av de nordiska länderna har Finland de flesta dödsolyckorna i förhållande till befolkningen.

Av ett tjugofemtal länder i Asien, Europa, Nord- och Sydamerika hade Österrike år 1960 det största antalet dödade, framgår det av följande tabell som visar dödsfallen i trafiken per 100.000 invånare i ett antal länder år 1950 och 1960.

		1950	1960
Österrike	(1953)	5,9	27,5
Västtyskland	(1952)	14,9	25,6
Australien		21,8	25,6
Canada		16,7	20,8
USA		23,1	20,6
Finland	(1952)	7,8	17,1
Danmark	(1951)	9,8	16,9
Sverige	(1951)	10,3	14,6
Norge	(1951)	5,0	8,4
Island	(1951)	6,9	6,3

Trafikskadorna

De Vanföras Riksförbund har nyligen i Malmö avhållit en tvådagars rikskonferens om trafikskadorna. Kommunikationsminister Skoglund meddelade där att 1961 inträffade nära 1.000 trafikolyckor med död-

lig utgång, över 2.600 med svår och 13.000 med mindre svår personskada som följd. Hela antalet dödade och skadade utgjorde detta år 22.800, av vilka över 2.000 utgjordes av barn under 15 år. Kommunikationsdepartementet har avdelat särskild personal för att göra en inventering av tänkbara åtgärder som kan höja trafiksäkerheten. Generaldirektör Richard Sterner uppskattade de årliga kostnaderna för trafikolyckor till cirka 1.000 milj. kronor. Bättre vägar, effektivare trafikövervakning, åtskiljandet av tung motortrafik från annan persontrafik, kontroll av bilkonstruktioner och bilbestånd, mer trafikundervisning och forskning står på önskelistan. Trafiklivräntorna har inte följt med i standardstegringen, varför personer som skadats för länge sedan ofta har en svår ekonomisk situation.

Skolmåltiderna

Husmodersförbundets tidskrift tar i sitt sista nummer upp frågan om skolmåltiderna i anslutning till en rundfråga till olika husmödrar runt om i landet. Man jämförde därvid kostnaden för elev och dag som olika kommuner angivit för skolmåltiderna. För närvarande äter 860.000 barn skolmåltider för en sammanlagd kostnad av 170 milj. kronor. Enligt anvisningarna bör skolmåltiden ge eleverna hälften av deras dagsbehov av äggvita, calcium, fosfor, järn, A-, B1- och C-vitamin. Undersökningen visar hur stor variation det är mellan kostnaderna i olika skolor samt hur liten variation det är mellan skolmatsedlarna. Orsakerna till dessa prisskillnader är till en del dyrorten, transportkostnader, matlagning i eget kök eller centralkök, köksutrustning och personalens kvalifikationer. Trots detta förefaller pris-

skillnaden överraskande: 53 öre per portion i en skola i Bohuslän och 81 öre i en Skåne-skola, båda med centralkök, 70 öre per elev i en skola och 119 öre i två andra, alla med eget kök och i samma skoldistrikt. I Östersund, där kostnaden per elev och dag är 66 öre, hade en nyss utförd undersökning visat ett klart underskott både beträffande äggvita och A-vitaminer under ett stort antal dagar. Förekommer det någon kontinuerlig kontroll, t.ex. genom Statens institut för folkhälsan, att skolmåltiderna verkligen är så näringsrika som de borde vara? Vad döljer sig t.ex. bakom matsedlarnas köttfärs och kory?

Sniffning

Sniffning bland barn och tonåringar har länge varit ett stort problem. Tidningarna refererar nästan dagligen fall av svårt sjuka barn som införes till sjukhusen medvetlösa efter sniffning. I Göteborg har man nyligen ingripit mot en ungdomsliga på ett 30-tal deltagare som misstänkes för över 100 brott och där medlemmarna varit hemfallna åt thinnermissbruk. Kurator Jan Cederlöf i Göteborgs barnavårdsnämnd säger att det inte är ovanligt att 11—12-åringar påträffas thinnerberusade till medvetlöshet. Missbruket måste mötas med någon form av fritidsverksamhet och ungdomsarbete som griper in så tidigt, att man får en effektiv förebyggande verkan.

Brist på skyddade arbetsplatser

Det finns i Sverige omkring 75.000 utvecklingsstörda. Av dessa skulle 10.000 behöva sysselsättas på skyddade verkstäder men det finns bara 15 platser i hela landet, för-

lagda till en verkstad i Hässleholm. Barnpsykiatern dr Fredrik Fränkel understryker i en intervju i GHT att det är viktigt att dessa människor accepteras av samhället och att de får känna sitt värde. "De skall inte tvingas leva sitt liv på anstalter eller sysslösa i hemmen. Även om de aldrig kan placeras på den öppna arbetsmarknaden, så finns det mycket de kan uträtta."

Invalidhotell

Svenska MS-föreningarnas riksförbund har föreslagit inrikesministern att en kommitté skall tillsättas för att bygga ett hotell där patienter som lider av förlamande organiska nervsjukdomar skall kunna bo med sina familjer i specialkonstruerade lägenheter och samtidigt få specialistvård, fortlöpande rehabilitering samt arbetsterapi. Det råder stor brist på invalidbostäder. År 1961 byggdes i Stockholmsområdet ett 15-tal sådana, men det står 600 invalider i kö för att få invalidbostäder. Det nu föreslagna hotellet, som ritats av arkitekt SAR Hans Åkerblad, innehåller lägenheter för 150 familjer från enrummare till 4-rummare samt gemensam matsal för dem som inte själva kan laga mat. Invalidhotellet bör ligga inom räckhåll för den nya neurologiska kliniken vid Karolinska sjukhuset och Stockholms stad har förklarat att tomt bör kunna ställas till förfogande utan kostnad. Kostnaderna blir naturligtvis stora och statliga och kommunala insatser därför nödvändiga.

Nya ålderdomshem

Sedan 1948 har man i Sverige byggt 500 nya ålderdomshem enligt vad socialstyrelsen uppger. Totalt fanns i landet vid årsskiftet 1960—

61 1.350 ålderdomshem med cirka 42.000 platser, men 150 av hemmen var byggda före år 1900. Sjukhemsplatser för långtidssjuka är knappt hälften så många. I de nybyggda ålderdomshemmen fanns uteslutande en-personsrum. För närvarande pågår 60—70 byggen och ytterligare 150 planlägges i primärkommunerna. För tio år sedan trodde sig Norrbottens län ha tömt ålderdomshemmen på sjuka pensionärer genom att man byggt ut långtidssjukvården, men nu är man åter tillbaka i den tråkiga situationen att många sjuka vårdas på ålderdomshemmen därför att sjukhemmen är fullbelagda.

Centralt sjukhuspatientregister

Medicinalstyrelsen föreslår att alla patienter som vårdas på kroppssjukhus registreras centralt från den 1 januari 1964, dock icke psykiatriska fall. Kroppssjukhusen beräknas år 1964 skriva ut inemot 1 miljon patienter. Den medicinska statistik som man så erhåller blir till nytta för sjukvårdens planering, uppsparandet av omgivningshygieniska faktorer m.m. Genom denna statistik kommer man att kunna se vilka patienter som belägger de olika sjukhusen och klinikerna samt om en annan planering skulle vara till större gagn för sjukvården. Man väntar också en möjlighet att kunna bedöma effekten av t.ex. luftföroreningar, joniserande strålning, kemiska tillsatser till livsmedlen, insekts- och tvättmedel m.m. Man kommer också att kunna studera trafikskadorna, se hur de belastar operationsavdelningar och hur många vårdplatser de belägger. Den statistiska avdelningen i medicinalstyrelsen behöver fördubbla sin tjänstemannastab så att 32 tjänstemän och en avdelningsdirektör engageras för denna uppgift.

Sjukhuskonsulter

Ekonomisk företagsledning har bildat ett speciellt dotterföretag kallat AB Sjukhuskonsult med uppgift att biträda i programarbetet för ny- och ombyggnad av sjukhus och rationalisering av sjukvården. Chef blir nuvarande bitr. direktören i Ekonomisk företagsledning Olof Berg, som i ett uttalande för Svenska Dagbladet understryker behovet av sjukhusrationalisering. Industrin avsätter 4 % av hela sin omslutning till rationaliseringar, medan sjukvården blott avsätter 4 % av sin årliga driftsbudget. För närvarande anser man att 75 % av sjukvårdspersonalens uppgifter på vårdavdelningarna består av s.k. hotellsysslor och blott 25 % av arbetet utgöres av egentlig vård.

Ökad socionomutbildning

Socialinstituten ökar fr. o. m. nästa läsår sin kapacitet så att antalet utexaminerade socionomer per år skall kunna höjas från 380 till 480. Samtidigt förstärkas socialinstituten och döps om till socialhögskolor. Rektorn vid Göteborgsinstitutet, docent Arne Wählstrand, säger i en intervju i GHT att lokalfrågan för närvarande är det största bekymret. Undervisningen är splittad på tre ställen i staden och om man haft bättre lokaler kunde redan nu flera sökande ha tagits in. När nu den ettåriga förpraktiken försvinner som inträdeskrav kan man räkna med flera studenter som sökande men alltjämt anser rektor Wählstrand det motiverat att ta in sökande utan studentexamen. Det har nämligen visat sig att många av dessa elever uppvisar samma studieresultat som studenter med minst Ba i genomsnittsbetyg.